

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ СВИДОЦЬОГО ІМУНІТЕТУ

Денисенко Г.В., аспірант юридичного факультету Київського національного факультету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: **Кучинська О.П.**, професор кафедри правосуддя Київського національного факультету імені Тараса Шевченка, доктор юридичних наук, професор.

Кримінально-процесуальним законодавством встановлений порядок провадження у кримінальних справах, який є єдиним та обов'язковим для всіх посадових осіб органів досудового слідства, дзнання та суду.

У той же час КПК містить норми, які передбачають винятки із загального порядку провадження у кримінальному процесі. При внесенні до Кодексу таких норм законодавець виходить, зокрема, із необхідності забезпечити для певних категорій осіб належні умови професійної діяльності, які не можуть бути забезпечені в разі застосування до них загальних норм КПК. При цьому враховується також роль, яку ці особи відіграють у державі та суспільстві, характер та обсяг тієї шкоди суспільним інтересам, яка може бути заподіяна внаслідок поширення на цих осіб загального правового режиму, встановленого КПК, чи навпаки внаслідок створення для них винятків із такого режиму.

Необхідність встановлення винятків яскраво проявляється у тих випадках, коли йдеться про допит свідків.

Відповідно до ч. 2 ст. 65 КПК України особи, професійний статус яких зобов'язує їх зберігати в таємниці відомості, одержані в результаті їхньої професійної діяльності, а саме: адвокати; інші фахівці у галузі права, які згідно з законом мають право надавати правову допомогу особисто чи за дорученням юридичної особи;

нотаріуси; лікарі, психологи, священнослужителі, не можуть бути допитані в якості свідка, оскільки володіють «іmunітетом».

Іmunітет свідка – це безумовне (абсолютне) чи передбачене за певних умов (відносне) звільнення перелічених у законі груп фізичних осіб від обов’язку давати показання про відомі їм обставини кримінальної справи.

Необхідно зазначити, що КПК України передбачає загальні правила допиту, а саме, перед допитом встановлюється особа, роз’яснюють її права та порядок проведення допиту. Під час допиту свідка він попереджається про кримінальну відповідальність за відмову давати показання і за давання завідомо неправдивих показань. Крім того свідок може відмовитися давати показання щодо себе, близьких родичів та членів своєї сім’ї. Проте тут виникає питання – наскільки даний свідок здатний зрозуміти суть цього права, ступінь родинних відносин, значення і наслідки для підозрюваного його свідчень, а також наскільки йому зрозуміло законодавче положення, що міститься у ч. 2 ст. 84 КПК України, і чи зрозуміло взагалі.

Слід звернути увагу на те, що свідок, в тому числі і неповнолітній, внаслідок власної необізнаності, небажання мати справу з правоохоронними органами, неприязних стосунків чи з інших причин може промовчати щодо відомих йому обставин, які є такими, що пом’якшують відповідальність, а то й свідчать про невинуватість особи.

Ще складніша ситуація з малолітніми. Кримінальний процесуальний закон не передбачає ніяких відмінностей щодо участі в кримінальному судочинстві між малолітньою і неповнолітньою особами, крім тих, що визначені у ч. 1 ст. 354 КПК України. Однак, різниця між малолітньою та неповнолітньою особами очевидна. І це визначається не тільки рівнем її фізичного та психічного розвитку, але і можливістю участі в правовідносинах. Як правило, з 14-річного віку діти вже усвідомлюють не тільки значення своїх дій, але й можуть відповідати за свої протиправні дії і нести за них

відповідальність. Саме тому за вчинення певних видів кримінальних правопорушень вік кримінальної відповідальності настає з 14 років. Тому, на нашу думку, до допиту неповнолітніх у віці до 14 років слід підходити дуже виважено. Саме до настання цього віку дитина не тільки не здатна розуміти правові наслідки вчинюваних ним дій, але і психологічно не готова приймати важливі рішення. Тим не менше, законодавець не передбачає ніяких обмежень щодо участі малолітнього у кримінальному провадженні і діти до 14 років вільно приймають участь у провадженні як свідки, потерпілі, цивільні позивачі.

З огляду на вищевикладене, ми переконані, що для допиту малолітніх свідків необхідно створити додатковий механізм перевірки їх показань, зокрема, допиту батьків, вихователів, педагогів, проведення експертизи.